

**Öğretmen Adaylarının 1-5. Sınıf Öğrencilerine Yönelik
Hazırladıkları Sesli Okuma Kayıtlarının Prozodi
Yeterlikleri Açısından Değerlendirilmesi**

**Evaluating Pre-Service Teachers' Oral Reading Records
Prepared for the Grades 1-5 Considering the Prosodic
Competences**

Mustafa ULUSOY¹, İhsan Seyit ERTEM², Hakan DEDEOĞLU³

¹Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, mulusoy@gazi.edu.tr

²Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, iertem@gazi.edu.tr

³Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, dede@hacettepe.edu.tr

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı öğretmen adaylarının sesli okuma kayıtlarının prozodik özellikler açısından değerlendirilmesidir. Buna ek olarak, öğretmen adaylarının, arkadaşlarının yaptıkları kayıtlar ve prozodi ölçeğindeki maddeler ile ilgili görüşlerinin alınması da amaçlanmıştır. Bu çalışmada 130 öğretmen adayı, 185 sesli okuma kaydı yapmıştır. Katılımcılar 75-1194 arasında değişen kelime sayılarındaki metinleri okumuşlardır. Kadın öğretmen adayları prozodi ölçeğinden daha yüksek aritmetik puanlar almışlar ve bu durum, yaptıkları sesli okuma kayıtlarının daha iyi prozodik özellikler taşıması ile açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sesli okuma kayıtları, Prozodi, Öğretmen adayları.

ABSTRACT

The main purpose of this study was to assess the prosodic features of teacher candidates' recorded oral readings. In addition, the second purpose was to learn the pre-service teachers' perceptions about their classmates' oral readings and to learn their opinions about the prosody items included in the scale. 130 pre-service teachers participated in this study, and they made 185 recordings. Participants read the passages ranged from 75 to 1194 words-long. Female teacher candidates had higher arithmetic means in prosody scale, which meant that their oral readings had better prosodic features.

Keywords: Recorded oral readings, Prosody, Pre-service teachers.

GİRİŞ

Akıcı bir şekilde okuyarak, metinden doğru anlamı çıkarabilecek beceriye ulaşma öğrencilerin ve yetişkinlerin sahip olmaları gereken önemli bir özelliktir. Tankersley (2005) okumada akıcılığı “metni doğru olarak, pürüzsüz bir şekilde ve çabuk bir biçimde, ifadesini vererek, uygun kelime gruplarıyla ve iyi bir anlama seviyesiyle okuma becerisi” (s.44) olarak tanımlamıştır. Akıcılığın üç parçası olan doğru okuma, otomatik olarak okuma becerisi (hızlı okuma) ve prozodi eşit derecede önemlidir. Okuyucuların ilk önce doğru bir okuma sergilediği, daha sonra okumanın otomatik olarak gerçekleştiği ve son aşamada ise okuyucuların prozodik özellikleri kullanmaya başladığı görülmektedir (Mathson, Allington ve Solic, 2006).

Öğrencilerin kelime tanıma becerileri, doğru olarak okudukları kelime sayısının toplam kelime sayısına olan oranına bakılarak belirlenir. Brassell ve Rasinski'ye (2008) göre %99-%100'lük bir oran kelime tanımda üstün başarı, %92-%98'lik bir oran uygun ve yeterli kelime tanıma yüzdesi ve %91 ve altındaki bir başarı ise kelime tanımda zayıf olan bir düzeyi temsil eder. Otomatik olarak kelime tanıma ve okuma becerisi ise öğrencilerin okuma hızlarının hesaplanmasıyla yani sınıf düzeyi için uygun olan bir metinden bir dakikada doğru olarak okunan kelime sayısı hesaplanarak belirlenir (Brassell ve Rasinski, 2008). Metni ne kadar hızlı okuduğumuzla ne kadar iyi anladığımız arasında kuvvetli bir korelasyon vardır. Otomatik olarak metni takip eden bir okuyucunun metni seslendirmek yerine anlamına daha fazla dikkat edeceği söylenebilir (Tankersley, 2005).

Prozodi, Deeney (2010) tarafından “okuyucunun pürüzsüz bir şekilde, uygun cümleciklerle ve ifade ile okuma yeteneği” (s.441) olarak tanımlanmıştır. Rasinski (2011) ise okumada prozodinin gerçek ve doğal bir ortamda yapılmasını ön plana çıkarmış ve prozodiyi “sesli okumayı otantik gerçek bir sözel konuşma gibi yapabilme yeteneği” (s.239) olarak tanımlamıştır. Dowhower (1991) ise prozodiyi konuşmanın ritmik ve tonal özelliklerini tanımlayan dilbilimsel bir terim olarak ele almış ve prozodik okumayı “etkileyici bir ritim ve melodi kalıpları ile okuyabilme yeteneği”

(s.166) olarak tanımlamıştır. Prozodi, okumayı sözel dil, konuşma, drama veya müzik gibi yapan ifade edici bir ton, sesin yükselip alçalması, sesin ritmi ve cümlecikler veya metni uygun parçalara ayırtmayı da kapsamaktadır (Deeney, 2010).

Akıcı okumada prozodinin oynadığı rolü belirleyebilmek için daha fazla araştırmaya ihtiyaç vardır (Mathson, Allington ve Solic, 2006). Prozodi ile ilgili araştırmalar yayım yıllarına göre incelendiğinde şu sonuçlar ortaya çıkmaktadır: Dowhower (1991) prozodi ve anlama arasındaki ilişkinin ve hangisinin önce geldiğinin net olmadığını belirtmiştir. Hudson, Lane ve Pullen (2005) ise prozodi ve anlama arasındaki ilişkiyi belirleyen az sayıda araştırma yapıldığını ve bu araştırmaların net olmayan ilişkiler bulunduğunu belirtmiştir.

2010 yılında yayımlanan çalışmalarda, araştırmacılar hâlâ prozodi ve anlama arasındaki ilişkinin net olmadığını belirtmişlerdir (Deeney, 2010). Schrauben (2010), araştırmacıların akıcılık ve anlama arasındaki çizgide prozodinin yeri konusunda ve prozodinin öğrenciler kelimeleri akıcı ve otomatik bir şekilde okumaya başlamalarından önce veya sonra ortaya çıkması hakkında tartıştıklarını belirtmiştir. Ona göre bu tartışma sürmektedir, çünkü prozodik yetenekler görülemeyen ipuçları sunmaktadır, ölçülmesi zordur ve okuma sürecinde prozodinin oynadığı kesin rol belirsizdir. Bu yorumuna rağmen Schrauben, prozodik özelliklerin okumayı etkilediğini ve metni anlamakla ilgili olan son hedefe ulaşmayı sağladığını ifade etmiştir.

Literatür incelendiğinde okuma prozodisinin gelişimi ve okuma sürecinin diğer yönlerinin gelişimi arasındaki bağlantının zayıf bir şekilde anlaşıldığı ve prozodinin okumayı anlama becerisini nasıl etkilediğini belirleyebilmek için uzamsal çalışmalara ihtiyaç olduğu ortaya çıkmaktadır (Miller ve Schwanenflugel, 2008). Prozodinin ölçülmesinin zorluğuna rağmen literatür incelendiğinde bu konuda tavsiyelerde bulunan araştırmacıların olduğu belirlenmiş ve görüşleri aşağıda incelenmiştir.

Bir öğrencinin sözel okuma prozodisi ancak öğrencinin sesli okumasının gözlenilmesi ve dinlenilmesi ile ölçülebilir. Sesli okuma sırasında öğretmenlerin, öğrencilerin gösterdikleri hangi davranışlara dikkat etmesi gerektiğini belirlemeyi amaçlayan bir

kontrol listesi Hudson, Lane ve Pullen (2005) tarafından geliştirilmiştir. Bu kontrol listesi; öğrencilerin uygun kelimelere vurgu yapmasını, ses tonunun noktalamayı yansıtacak şekilde değişmesini, metnin uygun yerlerinde ses tonunun yükselme ve düşmesini, ses tonunun karakterlerin duygusal durumlarını yansıtacak şekilde kullanılmasını, cümlecikler arasında uygun duraklamalar yapabilmek için noktalama işaretlerini, edat öbeklerini, özne-yüklem bağlantılarını ve bağlaçları kullanma durumlarını belirlemeyi amaçlamıştır.

Rasinski'ye (2004) göre “eğer okuyucu çabuk bir şekilde ve doğru olarak fakat ifadesiz bir şekilde okursa, her kelimeye eşit vurgu yaparsa, sözcük gruplarını anlamadıysa ve noktalamaların çoğunu göz ardı ediyorsa, virgüllere ve duraklama gerektiren diğer işaretlere dikkat etmiyorsa, metni tam olarak anlayabileceğini söylemek olası değildir” (s.46). Rasinski'ye göre prozodik okumayı değerlendirmenin en iyi yolu öğrencinin sınıf düzeyine uygun bir metni okurken dinlenilmesi ve okuma kalitesinin ifade ve ses, sözcük grupları, pürüzsüzlük ve hız alt başlıkları olan rubrik puanları ile değerlendirilmesidir. Kuhn, Schwanenflugel ve Meisinger'e (2010) göre ise okuma prozodisini ölçmede derecelendirme ölçekleri ve spektrografik ölçmeler olmak üzere iki temel yol vardır.

“Eğitmcilerin çoğu eğer öğrenciler öğrenmeleri gereken şeyin nasıl olduğunu görmezse veya işitmezse öğrenmenin zor olacağı üzerinde fikir birliğine varmışlardır. Bu yüzden akıcı okumada model olma veya çocuklara ve çocuklarla sesli okuma özellikle düşük seviyeli okuyucular için önemlidir” (Rasinski, Padak ve Fawcett, 2010, s.122). Öğrenciler için zor olan fen bilgisi, sosyal bilgiler vb. konu alanı derslerinde, öğretmenin konuyu teybe kaydetmesi ve öğrencilerin bu kaydı dinlerken kendi metinlerini okuması, metni okuma ve anlama sorunu yaşayan öğrencilere, okuma yeteneklerini güçlendirme ve ilgili içeriği anlamalarına yardım etme gibi iki açıdan faydalı olur (Rasinski, 2003). Öğretmenlerin, öğrencilere yönelik sesli okumalarının bu avantajlarına rağmen literatür incelendiğinde, öğretmenlerin yaptıkları model olma amaçlı sesli okumaların prozodik olarak uygunluğunu değerlendiren bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırma ihtiyacına yönelik olarak bu çalışmada, “öğretmen

adaylarının, 1-5. sınıf öğrencileri için hazırlayıp kaydettikleri sesli okuma kayıtlarının prozodik yeterlikleri nelerdir?” sorusuna cevap aranacaktır.

AMAÇLAR

Bu araştırmanın temel amacı, öğretmen adaylarının 1-5. sınıf öğrencileri için hazırlayıp kaydettikleri sesli okuma kayıtlarının prozodik yeterlikler açısından değerlendirilmesidir. Buna ek olarak, öğretmen adaylarının, arkadaşlarının hazırladıkları ses kayıtları ve prozodi ölçeği ile ilgili algılamalarının ve görüşlerinin belirlenmesi araştırmanın ikinci amacını oluşturmaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda bu çalışmada aşağıdaki beş soruya cevap aranacaktır.

- 1) Öğretmen adaylarının seçtikleri metinlerin ortalama kelime sayısı, adayların metinler üzerindeki ortalama okuma hızları ve yaptıkları okuma hatalarının sayısı nedir?
- 2) Öğretmen adayları arkadaşlarının görüşlerine göre prozodi ilkelerini ne kadar uygulamışlardır?
- 3) Kadın ve erkek öğretmen adaylarının sesli okuma puanları arasında prozodi ilkelerine uygunluk açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 4) Öğretmen adaylarının sesli okuma kayıtları ile ilgili olumlu ve olumsuz algıları ve görüşleri nelerdir?
- 5) Öğretmen adaylarının, sesli okuma kayıtlarının değerlendirilmesinde kullanılan prozodi ölçeğine yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu Ankara’da bulunan bir devlet üniversitesinin, Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim gören 3. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Akıcı okuma konusunu içermesi dolayısıyla, araştırmaya “Türkçe

Öğretim Yöntemleri” dersine kayıtlı olan öğretmen adayları katılmıştır. Veriler toplamda 130 öğretmen adayından toplanmasına rağmen 55 öğretmen adayı iki ses kaydı ile araştırmaya katıldığı için 137’si kadın (%74.05) ve 48’i (%25.95) erkekler tarafından seslendirilen 185 ses kaydı araştırmada veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

Verilerin Toplanması

Öğretmen adayları 2010-2011 öğretim yılı Bahar döneminin son üç haftasında araştırmanın amaçlarından haberdar edilmiş ve araştırmaya katılımın notlandırma dışında olduğu ve gönüllülük esasına dayandığı konusunda bilgilendirilmişlerdir. Öğrencilerin tamamı araştırmaya katılım konusunda gönüllü olmuştur.

Araştırmanın ilk aşamasında, katılımcılara araştırmanın ders kapsamında öğretimi yapılan akıcı okuma, öğretmenlerin öğrencileri için sesli okumaları, model olmaları ve prozodi konularında olduğu söylenerek, ilköğretim öğrencileri için yapılan sesli okumalarda dikkat edilmesi gereken ölçütler yazılı olarak dağıtılmıştır. Prozodi ölçeği öğretmenlerin sesli okumalarının prozodi yeterliklerini ne derece yansıttığını belirlemek amacıyla ilgili literatür taranarak (Brassell ve Rasinski, 2008; Dowhower, 1991; Hudson, Lane ve Pullen, 2005; Kuhn, Schwanenflugel ve Meisinger, 2010; Rasinski, 2003, 2004; Rasinski, Padak ve Fawcett, 2010; Reutzell, 2006; Tankersley, 2005) geliştirilmiş ve okuma-yazma öğretimi alanında 3 farklı uzmanın da görüşü alınarak ölçeğe son şekli verilmiştir. Ölçekte 12 madde yer almakta ve likert tipi bir derecelendirme ile sesli okuma prozodisi “5-Çok iyi, 4-İyi, 3-Orta, 2-Kötü ve 1-Çok kötü” kriterlerine göre değerlendirilmektedir.

İkinci aşamada, öğretmen adaylarından 1-5. sınıflara yönelik bir hikâye bulmaları ve bu hikâyeyi kendilerine dağıtılan ölçekte yer alan maddelerin işaret ettiği prozodi ilkelerine uygun olarak, 1-5. sınıf öğrencilerinin bu hikâyeleri dinlediğini varsayarak okumaları ve okumalarını mp3 formatında CD’lere kaydetmeleri istenmiştir. Öğretmen adaylarından okudukları hikâyenin ismini, hikâyenin hangi sınıf düzeyine uygun olduğunu ve hikâyedeki toplam kelime sayısını sözlü olarak kayıtlarının başında ifade etmeleri istenmiştir.

Üçüncü aşamada, öğretmen adayları 4-5 kişilik küçük gruplara ayrılmışlar ve kendi gruplarında yer alan sesli okuma örneklerini dinleyerek ve kendilerine verilen ölçeği kullanarak arkadaşlarının okuduğu en az bir sesli okuma örneğini değerlendirmişlerdir. Adaylardan, ölçeğe uygun değerlendirme yaparken arkadaşlarının 1 dakikada okudukları kelime sayısını ve yaptıkları hataları da belirlemeleri ve kaydetmeleri istenmiştir.

Dördüncü aşamada, katılımcılara, arkadaşlarının sesli kayıtlarında gördükleri olumlu ve olumsuz özellikleri eleştirel bir bakış açısı ile değerlendirmelerini gerektirecek açık uçlu bir soru sorulmuş ve yazılı cevapları alınmıştır.

Son aşamada ise öğretmen adaylarından sesli okuma kayıtlarının ölçülmesinde kullanılan ve araştırmanın ilk aşamasında kendilerine dağıtılan ölçeği değerlendirmeleri ve ölçekten çıkması veya eklenmesi gereken madde olup olmadığını belirlemeleri istenmiştir. Yukarıda bahsedilen 5 basamaklı veri toplama sürecinin tamamlanması 3 haftalık bir zamanı gerektirmiştir.

Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Prozodi ölçeği üzerinde yer alan veriler analiz edilirken öğretmen adaylarının 1 dakikada okudukları kelime sayıları, yaptıkları hata sayıları ve likert türü ölçeğe verdikleri cevapların aritmetik ortalaması hesaplanmıştır. Kadın ve erkek öğretmen adaylarının sesli kayıtlarına verilen puanlar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı ise bağımsız *t*-testi kullanılarak analiz edilmiştir.

Öğretmen adaylarının, arkadaşlarının sesli kayıtlarında gördükleri olumlu ve olumsuz yönleri yazmaları ve prozodi ölçeğini değerlendirmeleri gereken açık uçlu sorulara verdikleri cevapların çeteleleri çıkarılarak, sonuçlar yüzde ve frekanslar halinde verilmiştir.

BULGULAR

Bulgular, araştırma sorularına göre analiz edilerek aşağıda sunulmuştur.

1- Öğretmen adaylarının seçtikleri metinlerin ortalama kelime sayısı, adayların metinler üzerindeki ortalama okuma hızları ve yaptıkları okuma hatalarının sayıları nedir?

Öğretmen adayları 185 sesli okuma kaydı yapmışlar ve en az 75 kelime ve en fazla 1194 kelimelik metinler okumuşlardır. Katılımcıların okudukları metinlerdeki ortalama kelime sayısı 219'dur. Öğretmen adaylarının 1 dakikada en az 75 kelime ve en fazla 222 kelime okudukları ortaya çıkmıştır. Ortalama olarak 1 dakikada okunan kelime sayısı ise 94'tür.

Tablo 1 incelendiğinde, öğretmen adaylarının değerlendirdikleri 105 arkadaşlarının hiç okuma hatası yapmadığını belirttikleri görülmektedir. Hata yapan öğretmen adaylarına bakıldığında, 1 ve 2 hata yapanların çoğunlukta olduğu görülmektedir. Hata sayısı 4 ve 8 arasında olan öğretmen adaylarının sayısının ise 1-2 olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Öğretmen Adaylarının Yaptıkları Okuma Hataları Sayısı

Hata sayısı	f	%
0	105	56.8
1	33	17.8
2	26	14.1
3	14	7.6
4	2	1.1
5	2	1.1
6	1	.5
7	1	.5
8	1	.5
Toplam	185	100

2- Öğretmen adayları arkadaşlarının görüşlerine göre prozodi ilkelerini ne kadar uygulamışlardır?

Tablo 2 incelendiğinde öğretmen adaylarının prozodi ölçeğinden 3.81 - 4.42 arasında değişen aritmetik ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Tabloda görülen yüksek aritmetik ortalamalar, öğretmen adaylarının sesli kayıtlarında prozodi kurallarını göz önüne alarak okuduklarını göstermektedir.

Tablo 2. Öğretmen adaylarının prozodi ilkelerini uygulamaları ile ilgili aritmetik ortalamalar

Maddeler	$\bar{X}$	SS
1) Vurgulamalar	4.04	.77
2) Okuma sırasında verilen mesaja uygun tonlama yapma	4.04	.83
3) Anlaşılabilirlik	4.42	.73
4) Verilen anlama uygun hızda okuma	4.20	.76
5) Karakterlerin duygusal durumunu yansıtmaya (sevinç, coşku vb)	3.98	.83
6) Noktalama ve imla kurallarını dikkate alarak okuma	4.26	.76
7) Telaffuz ve aksan	4.11	.80
8) Ses tonunun hoşla gitmesi	4.06	.84
9) Ses kontrolünü sağlayarak okuma	4.03	.83
10) Hata yapmadan okuma	4.34	.77
11) Ses tonunun kendine olan güveni yansıtmaya	4.34	.75
12) Konuşur gibi bir ritimle okuma	3.81	1.10

3 – Kadın ve erkek öğretmen adaylarının sesli okuma puanları arasında prozodi ilkelerine uygunluk açısından anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 3 incelendiğinde kadın ve erkek öğretmen adaylarının sesli okuma kayıtlarının aldığı puanlar arasında .01 anlamlılık düzeyinde bir farklılık bulunmuştur. Tablo incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının erkeklere oranla daha yüksek aritmetik

ortalamalara sahip olmaları, prozodi ilkelerini sesli okuma kayıtlarında daha iyi kullanmış ve bu ilkelere daha fazla dikkat etmiş olmaları ile açıklanabilir.

Tablo 3. Kadın ve Erkek Öğretmen Adaylarının Sesli Okuma Puanlarının Bağımsız *t* Testi ile Karşılaştırılması

Kadın ^a		Erkek ^b		<i>t</i>	<i>p</i>
$\bar{X}$	<i>SD</i>	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
50.42	5.46	47.36	6.29	3.211	.002*

Not. *N* = 185. *sd* = 183.

*p < .01.

^a*n* = 137. ^b*n* = 48.

4 - Öğretmen adaylarının sesli okuma kayıtları ile ilgili olumlu ve olumsuz algıları ve görüşleri nelerdir?

Tablo 4 incelendiğinde, vurgu ve tonlamalara dikkat etme (*f* = 74), sınıf düzeyine uygun hikâyeler okuma (*f* = 30), anlaşılır bir şekilde okuma (*f* = 28) ve noktalama ve imla kurallarına dikkat ederek okuma (*f* = 25), öğretmen adaylarının ses kayıtlarında gördükleri en olumlu özellikler arasında yer almıştır. Hata yapmadan okuma (*f* = 3) ve hikâye kahramanlarını iyi bir şekilde canlandırma (*f* = 2) ise çok az sayıda öğretmen adayı tarafından olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4. Sesli Okuma Kayıtlarına Yönelik Olumlu Eleştiriler

Olumlu Görüşler	<i>f</i>
1) Vurgu ve tonlamaya dikkat ederek okuma	74
2) Sınıf düzeyine uygun konusu ve mesajı olan hikâye okuma	30
3) Anlaşılır bir şekilde okuma	28
4) Noktalama ve imla kurallarına dikkat ederek okuma	25
5) Uygun bir hızda okuma	15
6) Hikâyedeki duyguyu yansıtacak şekilde okuma	15
7) İlgi çekici bir hikâye seçme	12
8) Ses tonunun okuyucunun kendine olan güvenini yansıtması	12
9) Hikâyeyi akıcı bir şekilde okuma	9
10) Hikâyeyi coşkulu bir şekilde okuma	6
11) Hikâye okurken sesini kontrol edebilme	6

12) Hata yapmadan okuma	3
13) Hikâye kahramanlarını iyi bir şekilde canlandırabilme	2

Tablo 5 incelendiğinde, hızlı bir şekilde okuma ($f = 19$), ses tonunu ayarlama sorunu yaşama ($f = 14$), vurgulamayı iyi yapamama ($f = 13$) ve okumadaki coşku ve heyecanı yansıtamama ($f = 13$), ses kayıtlarına yönelik en olumsuz eleştiriler arasında yer almıştır. Çok az sayıda öğretmen adayı ise dinledikleri ses kayıtlarında uygun yerde nefes alma sorunu ($f = 3$) ve yavaş bir şekilde okuma ($f = 2$) sorunu olduğunu belirtmiştir.

Tablo 5. Sesli Okuma Kayıtlarına Yönelik Olumsuz Eleştiriler

Olumsuz Görüşler	f
1) Hızlı bir şekilde okuma	19
2) Ses tonunu ayarlama sorunu yaşama	14
3) Vurgulamayı iyi yapamama	13
4) Coşku ve heyecanı yansıtamama	13
5) Yanlış ve kötü telaffuz	10
6) Sınıf düzeyine uygun olmayan hikâye okuma	7
7) Mesajı yansıtacak şekilde okumama	5
8) Güvensiz bir ses tonu ile okuma	4
9) Aşırı bir duygu yükü ile tonlama	4
10) Anlaşılır olmayan okuma	4
11) Noktalama işaretlerine dikkat etmeden okuma	4
12) Sıkıcı bir ses tonu ile okuma	4
13) Uygun yerde nefes alma sorunu	3
14) Yavaş bir şekilde okuma	2

5 – Öğretmen adaylarının, sesli okuma kayıtlarının değerlendirilmesinde kullanılan prozodi ölçeğine yönelik görüşleri nelerdir?

Tablo 6 incelendiğinde, duraklamalar ($f = 9$), ses tonunun okunan hikâyeye uygunluğu ($f = 8$), merak uyandırıcı olma ($f = 7$) ve öğrencilere model olabilme ($f = 7$) maddelerinin en fazla sayıda öğretmen adayı tarafından işaretlendiği ve katılımcıların bu maddelerin ölçekte yer alması gerektiğini belirttikleri görülmektedir. Hikâyedeki karakterleri canlandırabilme ($f = 4$) ve nefesi etkili bir şekilde kullanma ($f = 3$)

maddelerinin ise öğretmen adaylarının ölçekte yer almasını istedikleri maddeler sıralamasında en sonlarda yer aldığı görülmektedir.

Tablo 6. Öğretmen Adaylarının Prozodi Ölçeğine Eklediği Maddeler

Ölçeğe eklenen maddeler	<i>f</i>
1) Duraklamalar	9
2) Ses tonunun okunan hikâyeye uygunluğu	8
3) Merak uyandırıcı olma / Sıkıcı olmama	7
4) Öğrencilere model olabilme	7
5) Jest ve mimikleri kullanma	6
6) Metnin seviyeye göre zorluk düzeyi	5
7) İşitilebilirlik	5
8) Akıcı bir şekilde okuma	5
9) Hikâyedeki karakterleri canlandırabilme	4
10) Nefesini etkili bir şekilde kullanabilme	3

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının ortalama olarak sesli kayıtlarında 1 dakikada 94 kelime okuduklarını göstermiştir. Shanahan'a (2006) göre genç çocuklar bir dakikada 60-80 arası kelime okumaya çalışmalı ve daha büyük çocuklar için bu rakam dakikada 100 kelimenin ötesine geçmelidir. Bu açıklama ışığında, araştırmaya katılan öğretmen adaylarının sesli okuma kayıtlarındaki hızlarının, öğrencilerin okuma hızlarına paralel olduğu ve öğretmen adaylarının öğrenciler için uygun bir hızda okuduğu söylenebilir. Tankersley'in (2005) de ifade ettiği gibi metnin ne kadar hızlı okunduğu ve ne kadar iyi anlaşıldığı arasında kuvvetli bir korelasyon vardır. Buna karşın, 19 öğretmen adayının arkadaşlarına karşı yönelttikleri en olumsuz görüş, onların hızlı bir şekilde hikâyelerini okumuş olmalarıdır. Toplamda 185 ses kaydı olduğu düşünüldüğünde, hızlı okuma probleminin sadece ses kayıtlarının %10 gibi çok küçük bir bölümünde olduğu görülmektedir.

Öğretmen adayları 105 ses kaydında okuma hatası olmadığını belirtmişlerdir. Sesli kayıtlarını yapmadan önce defalarca prova yapmış oldukları farz edilmesine rağmen, öğretmen adayları 1-3 rakamları arasında yoğunlaşan toplam 80 sesli okuma hatası yapmıştır. Prozodi ölçeğinde yer alan maddelere göre arkadaşlarının sesli kayıtlarını değerlendiren öğretmen adayları, bu kayıtların ölçekteki maddelere uygun olduğunu yüksek puanlar vererek göstermişlerdir. Öğretmenlerin öğrencileri için yaptıkları sesli okumalarda hatasız ve akıcı bir okuma sergilemeleri önemlidir. Öğrenciler, öğretmenlerinin sesli okumalarını duymayı sever, çünkü ifade edici ve anlam yüklü bir sesi ve okumayı dinlemek öğrencileri okumanın büyüsü içerisine çekmektedir (Rasinski, 2003). Buna ek olarak, öğretmenlerinin sesli okumalarını duyan öğrenciler, akıcı okumanın nasıl seslendirildiğini ve akıcı okurların metinleri sesleri ile nasıl yorumladıklarını duymaktadır (Rasinski, 2004).

Kadın öğretmen adaylarının sesli okuma kayıtlarının erkeklere oranla ölçekten daha yüksek puanlar aldığı görülmüştür. Bu durum kadın öğretmen adaylarının prozodi ölçeğinde yer alan maddeleri dikkate alarak daha fazla ön hazırlık ve pratik yapmış olmalarından kaynaklanmış olabilir. Rasinski, Homan ve Biggs'in (2009) de ifade ettiği gibi akıcı okuma becerisi büyük ölçüde pratik ile başarılabılır.

Öğretmen adayları, sesli okuma kayıtlarında gördükleri en olumlu özelliklerin sınıf düzeyine uygun olan hikâyelerin, vurgu ve tonlamalara dikkat edilerek, anlaşılır bir şekilde ve noktalama işaretlerinin göz önüne alınarak okunması olduğunu ifade etmişlerdir. Buna karşın, hızlı bir şekilde hikâyeyi okuma, ses tonunu ayarlama sorunu yaşama, vurgulamayı iyi yapamama, okumada coşku ve heyecanı iyi yansıtamama ve kötü telaffuz ses kayıtlarına yönelik en olumsuz eleştiriler arasında yer almıştır. Öğretmen adayları, prozodi ölçeğine duraklamalar, ses tonunun okunan hikâyeye uygunluğu, okunan hikâyenin merak uyandırıcı ve öğrencilere model olması ile ilgili maddelerin eklenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Akıcılık ile ilgili literatür incelendiğinde, öğretmen adaylarının sesli okuma prozodilerini değerlendiren bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada, öğretmen adaylarının kaydettikleri ses kayıtları kendi görüşlerine göre değerlendirilmiştir.

Gelecekte bu araştırmanın tekrarlanması ve öğretmen adaylarının yaptıkları sesli okuma kayıtları ile ilgili sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin alınması önerilebilir. Bu görüşler, ilköğretim öğrencileri için yapılacak olan model olma amaçlı sesli okumalardan olan beklentileri belirlemede daha gerçekçi veriler sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Brassell, D., & Rasinski, T. (2008). *Comprehension that works: Taking students beyond ordinary understanding to deep comprehension*. CA: Shell Education.
- Deeney, T. A. (2010). One-minute fluency measures: Mixed messages in assessment and instruction. *The Reading Teacher*, 63, 440-450.
- Dowhower, S. L. (1991). Speaking of prosody: Fluency's unattended bedfellow. *Theory Into Practice*, 30(3), 165-175.
- Hudson, R. F., Lane, H. B., & Pullen, P. C. (2005). Reading fluency assessment and instruction: What, why, and how? *The Reading Teacher*, 58, 702-714.
- Kuhn, M. R., Schwanenflugel, P. J., & Meisinger, E. B. (2010). Aligning theory and assessment of reading fluency: Automaticity, prosody, and definitions of fluency. *Reading Research Quarterly*, 45, 230-251.
- Mathson, D. V., Allington, R. L., & Solic, K. L. (2006). Hijacking fluency and instructionally informative assessments. In T. Rasinski, C. Blachowicz, & K. Lems, (Eds.), *Fluency instruction: Research-based best practices* (pp. 106-119). NY: The Guilford Press.
- Miller, J., & Schwanenflugel, P. J. (2008). A longitudinal study of the development of reading prosody as a dimension of oral reading fluency in early elementary school children. *Reading Research Quarterly*, 43, 336-354.
- Rasinski, T. V. (2003). *The fluent reader: Oral reading strategies for building word recognition, fluency, and comprehension*. NY: Scholastic.
- Rasinski, T. (2004). Creating fluent readers. *Educational Leadership*, 61(6), 46-51.
- Rasinski, T. (2011). The art and science of teaching reading fluency. In D. Lapp & D. Fisher, (Eds.), *Handbook of research on teaching the English language arts* (3rd ed.) (pp. 238-246). NY: Taylor & Francis.
- Rasinski, T., Homan, S., & Biggs, M. (2009). Teaching reading fluency to struggling readers: Method, materials, and evidence. *Reading & Writing Quarterly*, 25, 192-204.
- Rasinski, T. V., Padak, N. D., & Fawcett, G. (2010). *Teaching children who find reading difficult* (4th ed.). NY: Allyn & Bacon.
- Reutzel, D. R. (2006). "Hey, teacher, when you say Fluency, what do you mean? : Developing fluency in elementary classrooms. In T. Rasinski, C. Blachowicz, & K. Lems, (Eds.), *Fluency instruction: Research-based best practices* (pp. 62-85). NY: The Guilford Press.
- Schrauben, J. E. (2010). Prosody's contribution to fluency: An examination of the

- theory of automatic information processing. *Reading Psychology*, 31, 82-92.
- Shanahan, T. (2006). Developing fluency in the context of effective literacy instruction. In T. Rasinski, C. Blachowicz, & K. Lems, (Eds.), *Fluency instruction: Research-based best practices* (pp. 21-38). NY: The Guilford Press.
- Tankersley, K. (2005). *Literacy strategies for grades 4-12: Reinforcing the threads of reading*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

SUMMARY

Teachers' oral readings for their students are very important and these read-aloud may help students who have reading difficulties and comprehension problems. By listening to their teachers' read-aloud, students have a good chance to see and listen how a good model reads and what s/he does during reading. The literature review results did not reveal a research about assessing the prosodic features of teachers and teacher candidates' recorded oral readings for their students.

The purpose of this study is twofold. The first purpose was to assess the prosodic features of teacher candidates' recorded oral readings. In addition, the second purpose was to learn the pre-service teachers' perceptions about their classmates' oral readings and to learn their opinions about the prosody items included in the scale.

130 pre-service teachers who registered to "Turkish Instruction Methods" course participated in the study and they made 185 recordings. Fifty-five teacher candidates participated in the study with two oral reading records.

In the first phase of the study, voluntary teacher candidates were informed about the purposes of the study and were given the prosody scale. They were requested to consider the items of the scale when they record their oral readings. In the second phase, they were requested to find a story aimed at the 1-5 grade levels. Then, pre-service teachers recorded their oral readings. In the third stage, they studied in small groups and assessed at least one of their classmates' oral readings by using the prosody scale. In the fourth phase, participants answered open-ended questions and wrote their answers about the positive and negative sides of their classmates' oral readings. In the

last stage, pre-service teachers assessed the items of prosody scale and wrote their opinions about the suitability of these items.

The results of the study can be reported as follows.

1) Participants read the passages ranged from 75 to 1194 words-long. The average word number of the passages was 219. On average, they read 94 words in a minute. The results also showed that 105 participants made no oral reading errors. Thirty-three participants made 1, 26 participants made 2, and 14 participants made 3 oral reading errors in their records.

2) There was a significant difference between female and male pre-service teachers' prosody scores. Female teacher candidates had higher arithmetic means in prosody scale, which meant that their oral readings had better prosodic features.

3) Participants' first three positive opinions about their classmates' oral readings were as follows: a) They read by considering the pitch and stress, b) they selected suitable stories for the grade levels, and c) they read them with a comprehensible style.

The participants found their classmates' oral readings too fast, with pitch and stress related problems.

4) The participants thought that durations, harmony between voice tone and selected stories, and being enjoyable and being a role model related items should be included in the prosody scale.